

# Motion till riksdagen 2018/19:2736

av **Magnus Oscarsson m.fl. (KD)**

## Utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel

---

### Innehållsförteckning

Förslag till riksdagsbeslut.....	4
Tabeller.....	8
Jordbruket är grunden.....	9
Krisåtgärder behövs på grund av sommarens torra.....	9
Tillfälligt stöd baserat på dieselåtgång.....	10
Ägg, fågel och frilandsgrönsaker .....	10
Tidigareläggning av EU-ersättningar .....	10
Ränta på försenade EU-stöd.....	10
Stärk försörjningstryggheten .....	11
Nationella mål för självförsörjningsgraden behövs .....	12
Bra med en sammanhållen livsmedelsstrategi.....	12
Inrätta ett nationellt råd.....	12
Lönsamhet och konkurrenskraft.....	12
Lika villkor för svenska och europeiska bönder.....	13
Hållbar sänkning av drivmedelsskatten .....	13
Förändring i beteskravet för kor i lösdrift.....	13
Säkra generellt goda företagsvillkor .....	14
Främjandeuppdrag till myndigheter.....	14
Minskat regelkrångel .....	14
Tillsätt en utredning om regelförenklingar .....	14
Sätt ett maxtak för antalet regler .....	15
Effektiva och förutsägbara tillståndsprocesser .....	15
Ingen förprovning vid ny-, om- eller tillbyggnad .....	15

Ömsesidigt erkännande av växtskyddsmedel .....	16
Förenkla handläggningen genom AI.....	16
Ansvarsfull offentlig upphandling .....	16
Ursprungsmärkning vid serveringar inom regioner/landsting och kommuner .....	16
Reformering av EU-ersättningarna.....	16
Anpassa den svenska ståndpunkten angående EU:s gemensamma jordbrukspolitik .....	16
Förbättringar i EU-stöden .....	17
EU-ersättningarna i rätt tid.....	17
Nej till dubbel bestraffning av jordbrukare.....	17
Nej till ytterligare skattesubventionering av konkurrentländer.....	17
Satsningar på landsbygdens miljö och struktur .....	17
Stärkt konsumentmakt .....	18
Lokala kontrakt .....	18
Skolans viktiga roll .....	19
Underlätta och främja livsmedelsexporten .....	19
Inrätta livsmedelsattachéer.....	19
Ersättning vid skördekatastrofer .....	19
Jordbruk ska inte vara miljöfarlig verksamhet .....	20
Avbryt införandet av kilometerskatt.....	20
Skydda åkermarken .....	20
Nej till uppluckring av jordförvärvslagen.....	21
Forskning på nya grödor.....	21
Hållbara gödningsmetoder.....	22
Biodlingen.....	22
Hästnäringen .....	22
Framtidens livsmedel.....	22
Bättre personalförsörjning .....	23
Böndernas roll vid kriser .....	23
Minska matsvinnet.....	23
Djurskydd .....	24
Glada grisar med knorr .....	24
Ursprungsmärkning .....	24
Djurtransporter.....	24
Minska antibiotikaanvändningen.....	25
Djurförsök.....	26
Skogen – det gröna guldet .....	27
Skogen har flera funktioner .....	27

Rättssäkerhet för skogsägare .....	27
Tillsätt en parlamentarisk utredning .....	28
Moratorium för nyckelbiotopklassningar .....	28
Byte av skogsmark.....	29
Behåll skogskontot.....	29
Möjliggör överlåtelse av skogskonto/skogsskadekonto genom arv och gåva .....	29
Stormskogslikvid skall kunna sättas av till ersättningsfond .....	29
Möjliggör avsättning av ersättning för naturvårdsavtal till skogskonto .....	29
Forskning om nya trädslag.....	30
Nej till EU-gemensam skogspolitik.....	30
Välfungerande service även på landsbygden .....	30
Samla myndigheter i servicecentra .....	31
Förskola och skola .....	32
Maxtid för utryckningsfordon.....	32
Kommersiell service .....	32
Boende på lika villkor.....	33
Anslagsförändringar .....	33
Ersättningar för viltskador .....	33
Gratis trikintester för vildsvin.....	34
Övriga anslagsförändringar .....	34

## Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen anvisar anslagen för 2019 inom utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel enligt förslaget i tabell 1 i motionen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en tillfällig mottagningsplikt för slakterierna och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att säkerställa fryskapaciteten för allt kött och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om principerna för utbetalning av krisstödet med anledning av torkan sommaren 2018 och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tidigarelägga utbetalningarna av EU-stöden och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ränta enligt räntelagen ska utgå för försenade jordbruksersättningar fr.o.m. den 1 januari det andra året efter det år som stödet avser och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av en svensk försörjningstrygghet och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inrätta ett nationellt råd för att genomföra den nationella livsmedelsstrategin och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag på kvantitativa mål för Sveriges självförsörjningsgrad och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förändra beteskravet för mjölkkor i lösdrift och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om främjandeuppdrag till myndigheter och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att blanketthantering och tillsyn ska koncentreras till en och samma myndighet och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsätta en parlamentarisk utredning som tar ett helhetsgrepp kring lantbrukarnas regelbörda och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ge i uppdrag till Jordbruksverket och Havs- och vattenmyndigheten att utarbeta en ny vägledning för anmälnings- och tillståndsprövning inom animalieproduktionen och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att prövningen av djurhållande verksamhet bör koncentreras till färre miljöprövningsdelegationer och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta bort kravet på samrådsförfarande för anmälningspliktig verksamhet och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta bort det obligatoriska kravet om förprovning vid ny-, om- eller tillbyggnad av djurstallar samt inredning för djur och tillkännager detta för regeringen.

18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ömsesidigt erkännande av växtskyddsmedel och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förenkla handläggningen med hjälp av AI och tillkännager detta för regeringen.
20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ansvarsfull offentlig upphandling och tillkännager detta för regeringen.
21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kommuner och landsting/regioner på måltidsmenyerna ska uppge ursprungsland för de köttåvaror som använts och tillkännager detta för regeringen.
22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att de svenska ståndpunkterna i förhandlingar om EU:s gemensamma jordbrukspolitik ska syfta till att stärka svensk konkurrenskraft, samtidigt som den totala EU-budgeten för jordbruk minskar, och tillkännager detta för regeringen.
23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stöden som ges genom EU:s strukturfonder behöver göras mer schabloniserade och betalas ut via en ansvarig regional nivå och tillkännager detta för regeringen.
24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att EU-ersättningarna ska betalas ut så snart som möjligt och tillkännager detta för regeringen.
25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att jordbrukare inte ska drabbas av mer än en ekonomisk sanktion för ett och samma fel och tillkännager detta för regeringen.
26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att den svenska skattesubventionen av EU:s gemensamma jordbrukspolitik inte ska öka och tillkännager detta för regeringen.
27. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att underlätta för konsumenterna att göra hållbara medvetna val och tillkännager detta för regeringen.
28. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att berörda myndigheter bör utveckla instrument och riktlinjer så att lokala kontrakt kan spridas och initieras över hela landet och tillkännager detta för regeringen.
29. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att underlätta den svenska livsmedelsexporten, bl.a. genom inrättandet av livsmedelsattachéer, och tillkännager detta för regeringen.
30. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda införandet av någon form av fond för katastrofskador inom jordbruket och tillkännager detta för regeringen.
31. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att jordbruk bör klassas som en miljöpåverkande verksamhet, inte en miljöfarlig verksamhet, och tillkännager detta för regeringen.
32. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att jordförvärvslagen inte bör ändras och tillkännager detta för regeringen.
33. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att modifiera skattereglerna så att successiva köp och försäljningar av jordbruksfastigheter underlättas och tillkännager detta för regeringen.
34. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om fortsatt utveckling av hållbara gödningsmetoder och tillkännager detta för regeringen.
35. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en översyn ska genomföras av hur biodlingen kan stödjas och utvecklas i vårt land och tillkännager detta för regeringen.

36. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att fortsatt förbättra förutsättningarna för fler arbetstillfällen inom hästnäringen och tillkännager detta för regeringen.
37. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av att uppdatera livsmedelslagstiftningen, exempelvis gränserna för vad som räknas som gröda och vad som räknas som livsmedel, och tillkännager detta för regeringen.
38. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka jordbruksutbildningarna och tillkännager detta för regeringen.
39. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om böndernas roll vid kriser och tillkännager detta för regeringen.
40. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förtydliga livsmedelslagen så att det framgår att en butik får frysa in kylvaror och tillkännager detta för regeringen.
41. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tydliggöra för handlarna att de själva får förädla sina kylvaror, t.ex. kyckling och köttfärs, och tillkännager detta för regeringen.
42. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge Livsmedelsverket i uppdrag att ta fram en handledningsbok till företagarna om hur de kan minska sitt matsvinn och tillkännager detta för regeringen.
43. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av ett regelverk som underlättar småskalig beredning och försäljning av kött och tillkännager detta för regeringen.
44. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av att EU-reglerna mot svanskupering och antibiotikabehandling av friska djur upprätthålls i praktiken och tillkännager detta för regeringen.
45. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att de EU-gemensamma reglerna om ursprungsmärkning för nötkött också ska gälla för kött från andra djurslag och tillkännager detta för regeringen.
46. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att svenska regler på djurskyddsområdet ska tjäna som vägledning inom EU och tillkännager detta för regeringen.
47. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att all förebyggande gruppbehandling med antibiotika på djur ska vara förbjuden och tillkännager detta för regeringen.
48. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det på EU-nivå ska införas en regel om att veterinärer inte får tjäna pengar på att förskriva antibiotika och tillkännager detta för regeringen.
49. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förhandlingar genast bör genomföras på högsta politiska nivå i syfte att enas om nationella kvoter för mängden antibiotika som får ges till djur inom respektive land, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
50. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ett internationellt vetenskapligt råd, motsvarande FN:s klimatpanel IPCC, bör inrättas för att ta fram bästa möjliga vetenskapliga underlag för vilka nivåer av antibiotikaanvändning som är hållbara för att vi ska kunna hålla mängden resistent bakterier på en acceptabel nivå, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

51. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av en tydlig övervakning och sammanställning av statistik över antibiotikaanvändningen på global nivå och tillkännager detta för regeringen.
52. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om djurförsök och tillkännager detta för regeringen.
53. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsätta en parlamentarisk utredning med uppdrag att ge förslag på en politik med positiva incitament för naturvårdshänsyn i skogsskötseln och tillkännager detta för regeringen.
54. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett moratorium för nya nyckelbiotopklassningar och tillkännager detta för regeringen.
55. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om markbyte och tillkännager detta för regeringen.
56. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skogskonto och skogsskadekonto ska finnas kvar och tillkännager detta för regeringen.
57. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheten att överlåta skogskonto och skogsskadekonto genom arv eller gåva och tillkännager detta för regeringen.
58. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheten att stormskogslikvid ska kunna avsättas till ersättningsfond och tillkännager detta för regeringen.
59. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det ska vara möjligt att avsätta ersättningen som ges för naturvårdsavtal, naturreservat och dylikt till en periodiseringsfond, i likhet med dagens skogskonton, och tillkännager detta för regeringen.
60. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om forskning på nya trädslag och tillkännager detta för regeringen.
61. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska motsätta sig en gemensam skogspolitik inom EU och tillkännager detta för regeringen.
62. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att samla myndigheter i servicecentrum och tillkännager detta för regeringen.
63. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ökad flexibilitet med bibehållen kvalitet inom skolväsendet på landsbygden och tillkännager detta för regeringen.
64. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda om gemensamt definierade nyckeltal bör tas fram på riksnivå för utryckningstiderna för polis, ambulans och brandkår och tillkännager detta för regeringen.
65. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över regelverken för att öka samordningen mellan myndigheter och förbättra samverkan mellan offentliga och kommersiella aktörer för att åstadkomma en god offentlig och kommersiell service i hela landet och tillkännager detta för regeringen.
66. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om sänkt dieselskatt inom jordbruket och tillkännager detta för regeringen.
67. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ersättningarna för viltskador och tillkännager detta för regeringen.

## Tabeller

### Anslagsförslag 2019 för utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel

**Tabell 1 Kristdemokraternas förslag till anslag för 2019 uttryckt som differens gentemot regeringens förslag (tusentals kronor)**

*Tusental kronor*

<b>Ramanslag</b>	<b>Regeringens förslag</b>	<b>Avvikelse från regeringen (KD)</b>
1:1 Skogsstyrelsen	477 482	-73 000
1:2 Insatser för skogsbruket	580 373	-396 000
1:3 Statens veterinärmedicinska anstalt	145 938	
1:4 Bidrag till veterinär fältverksamhet	109 231	
1:5 Djurhälsovård och djurskyddsfrämjande åtgärder	9 933	
1:6 Bekämpande av smittsamma husdjursjukdomar	134 349	
1:7 Ersättningar för viltskador m.m.	52 778	+10 000
1:8 Statens jordbruksverk	628 080	
1:9 Bekämpande av växtskadegörare	5 000	
1:10 Gårdsstöd m.m.	7 168 000	
1:11 Intervention för jordbruksprodukter m.m.	154 000	
1:12 Stödåtgärder för fiske och vattenbruk	24 250	
1:13 Från EU-budgeten finansierade stödåtgärder för fiske och vattenbruk	194 000	
1:14 Livsmedelsverket	255 463	-15 000
1:15 Konkurrenskraftig livsmedelssektor	163 160	
1:16 Bidrag till vissa internationella organisationer m.m.	42 913	
1:17 Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur	4 348 227	+117 000
1:18 Från EU-budgeten finansierade åtgärder för landsbygdens miljö och struktur	2 458 391	
1:19 Miljöförbättrande åtgärder i jordbruket	79 830	
1:20 Stöd till jordbrukets rationalisering m.m.	4 116	
1:21 Åtgärder på fjällägenheter	1 529	
1:22 Främjande av rennäringen m.m.	113 915	-10 000
1:23 Sveriges lantbruksuniversitet	1 929 745	-24 500
1:24 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning och samfinansierad forskning	598 164	
1:25 Bidrag till Skogs- och lantbruksakademien	1 177	
1:26 Nedsättning av slakteriavgifter	107 237	
<i>Nya anslag</i>		
Subvention av trikintest på vildsvin		+10 000
Kompensation för torkan 2018		+760 000
Ränta på fördröjda utbetalningar av jordbruksstöd		+54 000
<b>Summa</b>	<b>19 787 281</b>	<b>+432 500</b>

**Tabell 2 Kristdemokraternas förslag till anslag för 2019 till 2021 uttryckt som differens gentemot regeringens förslag (miljontals kronor)**

Utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel		2019	2020	2021
1:1	Skogsstyrelsen	-73	-73	-73
1:2	Insatser för skogsbruket	-396	-346	-346
1:3	Statens veterinärmedicinska anstalt			
1:4	Bidrag till veterinär fältverksamhet			
1:7	Ersättningar för viltskador m.m.	+10	+10	+10
1:8	Statens jordbruksverk			
1:14	Livsmedelsverket	-15	-15	-15
1:17	Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur	+117	+217	+80
1:19	Miljöförbättrande åtgärder i jordbruket			
1:22	Främjande av rennäringen m.m.	-10	-10	-10
1:23	Sveriges lantbruksuniversitet	-25	-25	-25
	Subvention av trikintest på vildsvin	+10	+10	+10
	Kompensation för torkan 2018	+760		
	Ränta på fördröjda utbetalningar av jordbruksstöd	+54		
	<b>Summa</b>	<b>+433</b>	<b>-232</b>	<b>-396</b>

## Jordbruket är grunden

Jordbruket är grunden för en nations överlevnad. Även om det idag endast är en liten del av befolkningen som arbetar inom jordbruket är vi alla helt beroende av dess produkter för att kunna överleva. Jordbruket påverkar vår gemensamma natur- och kulturmiljö, vilka samtidigt är viktiga förutsättningar för jordbrukets bedrivande. Kristdemokraterna anser att samhället gemensamt ska betala för det vi gemensamt frågar efter, och som enskilda ska vi betala de produkter vi frågar efter – utifrån den kvalitet vi förväntar oss att få. Värdet av ekosystemtjänsterna ska integreras i samhällsekonomiska beräkningar som ligger till grund för politiska åtgärder, ekonomiska styrmedel m m. Ersättningar till jordbruket ska i ökad utsträckning baseras på de samhällstjänster som jordbruket bistår med, särskilt bevarandet av biologisk mångfald och minskad klimatpåverkan.

## Krisåtgärder behövs på grund av sommarens torka

Kristdemokraterna har instämt i regeringens och riksdagens beslut om att utbetala 460 miljoner kronor ur 2018 års budget i ett första krispaket med anledning av torkan. Detta stöd riktades mot nöt- och fåruppfödningen, som är särskilt hårt drabbade.

Förutom det direkta finansiella stödet som riksdagen beslutat om, finns ett behov av ytterligare åtgärder för att undvika nödslakt. Det är inte rimligt att bonden ska behöva avliva djur hemma på gården utan att köttet tas till vara. Det handlar om tusentals ton kött som kasseras som skulle kunnat bli människoföda. Ekonomiskt handlar det om enorma summor som går förlorade. Regeringen bör göra vad som är möjligt för att rädda vad som räddas kan av det kött som riskerar att gå förlorat. Det bör därför snarast införas en tillfällig mottagningsplikt för slakterierna. Det är också angeläget att det finns fryskapacitet för allt kött.

En allmänt god lönsamhet inom jordbruket kan skapa ekonomiska marginaler som minskar behovet av akutåtgärder vid extrema väderhändelser. Det behövs därför en generellt jordbruksvänlig politik för att säkra den svenska livsmedelsproduktionen.

### **Tillfälligt stöd baserat på dieselåtgång**

Kristdemokraterna ansluter sig till Jordbruksverkets förslag om att fördela 670 miljoner kronor till lantbrukarna baserat på dieselåtgång 2018. Därigenom blir stödet lätt att administrera, får en träffsäkerhet som kompensation för uppkomna kostnader samt kommer de flesta lantbrukare till del.

### **Ägg, fågel och frilandsgrönsaker**

Kristdemokraterna ansluter sig till Jordbruksverkets förslag om att tillföra 90 miljoner kronor i ett extra stöd till produktionen av ägg, fågel och frilandsgrönsaker. Även dessa branscher har drabbats av torkan men använder diesel i mer begränsad omfattning.

### **Tidigareläggning av EU-ersättningar**

Kristdemokraterna föreslår att utbetalningarna av EU-stöden tidigareläggs för att skapa ökad likviditet. Det är inte hållbart, som det varit hittills, att jordbrukare får vänta upp till tre år för att få sin ersättning. I stället bör pengarna betalas ut så fort ansökan kommer in, därefter ska en granskning göras. Bonden ska inte behöva ta lån för att sköta sina löpande utgifter.

### **Ränta på försenade EU-stöd**

Problemen till följd av torkan har försvårats på grund av att EU-ersättningarna försenats, ibland med flera år. Kristdemokraterna föreslår att ränta ska utgå enligt räntelagen från och med 1 januari det andra året efter det år som stödet avser. Det innebär att ränta för 2015 års stöd utgår från och med 1 januari 2017. De samlade räntebeloppen föreslås utbetalas under år 2019 och beräknas uppgå till 54 miljoner kronor.

Det finns särskilda skäl till att Kristdemokraterna anser att ränta ska utgå vid försenade jordbruksstöd. Förslaget ska därför inte ses som en öppning för att ränta ska kunna utgå när utbetalningarna fallerar inom andra typer av statliga åtaganden, exempelvis inom socialförsäkringssystemet. Först och främst utgör jordbruksersättningarna en betalning för tjänster som jordbruket utför gentemot samhället i form av nyttigheter som öppna landskap, inhemsk livsmedelsförsörjning samt höga miljö- och djurskydds krav. Utförandet av jordbrukets tjänster omgärdas av strikta krav och villkor från myndigheternas sida. Om lantbrukaren gör avvikelser från regelverket kan det få dyrbara konsekvenser i form av sanktionsavgifter och uteblivna ersättningar. Det är därför rimligt om myndigheterna i motsvarande grad är ansvariga för sina skyldigheter gentemot lantbrukarna. De förseningar som uppstått inom jordbruksersättningarna de senaste åren är i vissa fall exceptionellt långa, vilket gör att de likviditetsproblem som uppstått i denna speciella situation behöver hanteras. Noterbart är att vi föreslår att räntan ska räknas först från en tidpunkt drygt ett år efter det att betalningarna ursprungligen skulle genomförts. Det bör också betonas att det uppstått en särskild situation i och med att den svåra torkan sommaren 2018 ytterligare förvärrat likviditetsbristen för de lantbrukare som fått sina ersättningar försenade.

## Stärk försörjningstryggheten

Den svenska självförsörjningsgraden av livsmedel har minskat kraftigt de senaste decennierna och anges idag till under 50 procent. Om hänsyn tas till att maten ska kunna produceras även när importen av sådant som drivmedel, gödningsmedel, foder och andra insatsvaror skärs av bedömer expertis på Livsmedelsverket att Sveriges försörjningsgrad ”är lika med noll”. I Sverige saknar vi med andra ord möjligheter att försörja vår befolkning med livsmedel för den händelse att handeln med omvärlden skulle skäras av.

I krig eller kris kan vi räkna med att importen väsentligt försvåras. Även i fredstid kan vårt lands integritet hotas av att någon kan kontrollera tillförselvägarna till Sverige. Detta kan begränsa våra möjligheter att föra en självständig politik. Gränsöverskridande utbrott av smittsamma sjukdomar kan också begränsa rörligheten för människor och varor. Uteblivna oljeleveranser kan slå undan möjligheten att producera drivmedel. I Finland är försörjningsgraden runt 85 procent, detta för att de vet hur viktigt det är att i kristider ha livsmedel till landets invånare. Något som vi i Sverige tycks ha glömt bort.

Världen står inför en situation med klimatförändringar, ökat energibehov och en världsbefolkning på väg mot nio miljarder. Antalet människor som lider av hunger är stort. Även av dessa skäl behöver den svenska jordbruksmarken utnyttjas för produktion.

En förutsättning för att vi ska kunna bevara den svenska livsmedelsproduktionen är att vi bevarar jordbruksareal. Vi behöver också bevara kompetensen som finns inom jordbruksbranschen och en forskning som svarar mot morgondagens behov. För detta krävs en livskraftig svensk jordbrukssektor. Vi behöver också en inhemsk produktion av jordbrukets insatsvaror såsom bränsle, gödningsmedel och reservdelar. Hållbara gödningsmetoder behöver utvecklas, inte bara utifrån självförsörjnings- utan också miljösynpunkt. Forskning vid Sveriges Lantbruksuniversitet, SLU, visar att man genom odling av 1 hektar salix kan framställa kvävegödsel som räcker till att gödsla 30 hektar vete<sup>1</sup>. Forskarna vid SLU och Lund har också kommit fram till att det skulle vara möjligt att tillgodose Sveriges behov av biodrivmedel 2030 med inhemsk råvara utan ökad åkermarksanvändning och på ett sätt som är hållbart ur klimatperspektiv<sup>2</sup>.

Den nuvarande bekymmersamma situationen har uppkommit genom en lång tids nedprioritering av försörjningstryggheten. Jordbruket är inte vilken näring som helst. Jorden ligger där den ligger och måste brukas av bönder här i landet.

För att produktionskapaciteten ska upprätthållas krävs att verksamheten är lönsam även när vi lever med en stabil omvärld. Då krävs ett mycket nära samarbete mellan staten och producentorganisationerna i samband med politikens utformning. Det gäller exempelvis Sveriges position i förhandlingarna kring EU:s gemensamma jordbrukspolitik och utformningen av olika miljökrav och avgifter.

Under Alliansens regeringstid bedrevs ett omfattande arbete med att förenkla reglerna för jordbruksföretagare, vars kostnader därigenom minskade med 3 miljarder kronor per år. Detta regelförenklingsarbete måste fortsätta. I synnerhet behöver regelverket kring småskalig lokal produktion förenklas.

<sup>1</sup> SLU:s kunskapsbank <https://www.slu.se/forskning/kunskapsbanksarkiv/2010/9/kvave-och-drivmedel-fran-egna-akrar/>

<sup>2</sup> *Biodrivmedel och markanvändning i Sverige*, Lunds Universitet

[http://portal.research.lu.se/portal/files/33712989/Ahlgren\\_mfl\\_Rapport\\_105\\_Milj\\_och\\_Energisystem\\_LT\\_H.pdf](http://portal.research.lu.se/portal/files/33712989/Ahlgren_mfl_Rapport_105_Milj_och_Energisystem_LT_H.pdf)

## **Nationella mål för självförsörjningsgraden behövs**

Konkurrenskraftsutredningen (SOU 2015:15) föreslog fyra etappmål för att uppnå ett övergripande nationellt mål om en hållbar, attraktiv och innovativ jordbruks- och trädgårdsnäring. Dessa etappmål är följande.

1. Det samlade produktionsvärdet för jordbruket respektive trädgårdsnäringen ska öka i förhållande till 2015 i reala termer.
2. Lönsamheten inom jordbruket respektive trädgårdsnäringen ska öka i förhållande till 2015 så att en större andel av företagen når en vinstmarginal likvärdig den i andra delar av näringslivet.
3. Jordbruks- och trädgårdsnäringens produktion ska på ett tydligt sätt bidra till de nationella miljökvalitetsmålen.
4. Antalet sysselsatta inom jordbruks- och trädgårdsnäringen, i heltidsekvivalenter, ska öka i förhållande till 2015.

Utredningen föreslog att ett uppdrag ges till Jordbruksverket om att löpande följa och redovisa dessa nyckeltal. Kristdemokraterna anser att regeringen bör uppdra åt Jordbruksverket att ta fram indikatorer för dessa mål, så som Konkurrenskraftsutredningen föreslog. Även våra nordiska grannländer bör studeras med avseende på målformuleringar om självförsörjning. Riksdagen bör därför begära att regeringen återkommer med förslag på kvantitativa mål för Sveriges självförsörjningsgrad.

## **Bra med en sammanhållen livsmedelsstrategi**

Det är positivt att en livsmedelsstrategi äntligen kommer på plats. En strategi behövs för att skapa framtidstro och en positiv framåtrörelse inom branschen. Från Kristdemokraternas sida är det särskilt angeläget att lyfta fram jordbrukets betydelse för Sveriges självförsörjning. Det är en angelägen prioritering när osäkerheten i vårt närområde ökar. Om vi skulle drabbas av krig eller annan större kris är den låga självförsörjningen ett direkt hot mot vårt samhälle.

### **Inrätta ett nationellt råd**

Ett nationellt råd bör inrättas för att bidra till att genomföra strategin. Syftet med rådet är att stärka samarbetet mellan berörda myndigheter, jordbruks- och trädgårdsnäringens branscher, livsmedelsindustrin, handeln, forskarsamhället, utbildningsväsendet och andra berörda intressen. Rådet bör löpande informera regeringen om näringens prioriteringar samt om vilka åtgärder som behövs. Rådet ska även arbeta för att berörda aktörer åtar sig att bidra till genomförandet av strategin. Regeringen bör även uppdra till berörda myndigheter att samverka och medverka till förbättrad konkurrenskraft inom sektorn. Detta bör ske genom en översyn av instruktioner och regleringsbrev.

### **Lönsamhet och konkurrenskraft**

Det behövs lönsamhet om jordbruksföretagarna fortsatt ska kunna bedriva sin verksamhet och för att nya människor ska söka sig till branschen. Det är positivt att partierna enats om att ökad lönsamhet i det svenska jordbruket är ett mål i livsmedelsstrategin. Det är nu viktigt att det inte bara blir fina ord utan också verkstad.

Nu har vi för första gången på 30 år en strategi som vill öka livsmedelsproduktionen. Under lång tid handlade debatten om att betala bönder för att sluta producera. Nu behöver vi en debatt om hur vi kan betala bönderna för att öka produktionen.

## Lika villkor för svenska och europeiska bönder

En anledning till att svenska bönder har svårt att få lönsamhet i sin verksamhet är att konkurrensen i Europa är grovt snedvriden på grund av ländernas olika förutsättningar att ta del av EU:s stora jordbruksstöd. De svenska bönderna bär på en extra regelbörda som hämmar deras konkurrenskraft i förhållande till sina europeiska kollegor.

### Hållbar sänkning av drivmedelsskatten

Koldioxidskatt och energiskatt tas ut på fossila drivmedel som används för person- och lastbilstransporter för såväl hushållssektorn som i näringslivet. Totalt uppgår koldioxidskatten och energiskatten till 5,73 kronor per liter dieselbränsle. För dieselbränsle som används i jord- och skogsbruksmaskiner återbetalas emellertid en del av koldioxidskatten. Återbetalningen uppgår från 1 januari 2019 till 1,43 kronor liter. Detta innebär att den svenska dieselskatten för jordbruket uppgår till 4,30 kr/l från och med 2019.

Enligt EU:s energiskattedirektiv är det möjligt för medlemsländerna att tillämpa en lägre skattesats, till och med att sänka skatten till noll, för energiprodukter som används inom jordbruket. Den faktiska skatten på diesel som används inom jordbruket varierar stort mellan de olika EU-länderna. Den genomsnittliga totala skatten ligger omkring 1,46 kronor per liter. Vi kan alltså konstatera att de svenska bönderna betalar en betydligt högre dieselskatt än sina europeiska kollegor.

Kristdemokraterna föreslår att skattenedsättningen utökas så att den totala skatten på diesel som används inom jordbruket sänks med 1,50 kronor per liter. Därmed uppgår skatten till 2,80 kr/l från och med år 2019. Ett villkor för att få ta del av sänkningen ska vara att jordbrukaren i fråga till minst 30 procent använder icke-fossilt bränsle. Därigenom stärks jordbrukets konkurrenskraft samtidigt som omställningen till en klimatneutral produktion påskyndas. Reformen beräknas kosta staten omkring 200 miljoner kronor årligen.

### Förändring i beteskravet för kor i lösdrift

Vi vill förändra det så kallade beteskravet för mjölkkor i lösdrift. Idag är svenska mjölkbönder förhindrade att ansöka om betesstöd från EU på grund av de nationella reglerna om att mjölkkor måste gå ute och beta under sommaren. Med ett slopat nationellt beteskrav kan svenska mjölkbönder med kor i lösdrift, i likhet med sina europeiska kolleger, få betesstöd från EU. Detta är ett steg mot mer jämlika konkurrensvillkor för Sveriges mjölkbönder.

Det svenska beteskravet är till för att garantera att mjölkorna får utöva sitt naturliga beteende under årets varmare månader. De kor som går i lösdrift kan dock röra sig fritt och utöva sitt naturliga beteende året om; de väljer själva när de äter, vilar och i många fall när de mjölkas. Sveriges bönder har en hög medvetenhet om djurskydd och är måna om sina djurs hälsa. De allra flesta skulle släppa ut sina djur oavsett beteskravet.

## Säkra generellt goda företagsvillkor

Konkurrenskraften för livsmedelsföretag ska stärkas. Det måste finnas goda företagsvillkor för hela livsmedelskedjan. Därför är det oroande med regeringens politik som innebär högre skatter på jobb och företagande. Regelverk som rör företag i primär- och livsmedelsproduktion är i hög utsträckning gemensamma för EU:s inre marknad. Det gör att alla nationella regler och krav som går utöver den EU-gemensamma lagstiftningen riskerar försämra konkurrenssituationen för de svenska företagen. Därför ska nationella, mer långtgående regler alltid vara väl motiverade och prövas noga.

### Främjandeuppdrag till myndigheter

Myndigheter har en viktig roll i att stötta företag och underlätta för dem. Detta fungerar inte alltid på önskvärt sätt. Det behövs enklare rutiner, regler och processer hos myndigheter som förenklar för livsmedelsföretagare. Myndigheter och tjänstemän ska även ha företagsaspekten i fokus när de fattar beslut eller utformar regler. Det kan handla om att genomföra en konsekvensbeskrivning innan datasystemet byts ut så att man förhindrar att stödets utbetalningar fördröjs. Vi vill att berörda myndigheter får ett främjandeuppdrag som förtydligar att de inte enbart ska utgöra ett kontrollerande organ. Fokus bör skifta från ett myndighetsperspektiv till ett tydligare brukarperspektiv vilket tydligt bör framgå av regeringens regleringsbrev. Myndigheter som arbetar med livsmedelsföretag bör i hög utsträckning tillhandahålla information samt underlätta och stödja livsmedelsföretagande.

## Minskat regelkrångel

Det finns konkreta åtgärder som genast skulle kunna genomföras. En förändring kan vara att bonden skickar in ett mindre antal blanketter och att dessa skickas till samma myndighet i stället för som i dag då bonden ska skicka rätt papper till rätt myndighet. Den ansvariga myndigheten kan sedan skicka informationen vidare till rätt instans. Med den teknik som finns att tillgå är detta en åtgärd som skulle vara lätt att genomföra för berörda myndigheter men underlätta väsentligt för den enskilda bonden.

Även regelkontrollen upplevs många gånger som inriktad på att stjälpa istället för att hjälpa lantbruksföretaget. Kontrollen av regelefterlevnaden bör förenklas utifrån tysk modell, där en instans står för kontrollen i stället för att kommunen och andra myndigheter utövar tillsyn över samma regel. Idag kan en lantbruksföretagare få besök av fem-sex olika typer av inspektörer som ska inspektera verksamheten vid olika tillfällen. I stället bör en enda myndighetsperson kontrollera verksamhetens alla delar vid sitt besök. Om inte en enda inspektör kan hålla reda på alla regler är det orimligt att begära detta av bonden som, förutom att kunna alla regler, också skall bedriva sin produktion.

### Tillsätt en utredning om regelförenklingar

”Regler och villkor” är ett av livsmedelsstrategins huvudområden. Detta är mycket viktigt för lönsamheten och konkurrenskraften. En parlamentarisk statlig utredning bör tillsättas för att ta ett samlat grepp om regelbördan och föreslå förenklingar.

## **Sätt ett maxtak för antalet regler**

Det svenska jordbruket är troligtvis det mest ambitiösa i världen när det gäller att ta ansvar för miljö, djurskydd, hälsa och kvalitet. Detta ska vi vara stolta över. Men när regelbördan blir för betungande riskerar vi att förlora många svenska lantbrukare. Riskerna är uppenbara att många bönder tröttnar och lägger ned sin produktion på grund av allt regelkrångel och pappersarbete. Antalet regler som en svensk lantbrukare måste förhålla sig till har ökat från 274 stycken år 1996 till hela 605 år 2017. En lantbruksföretagare har krav på att föra 22 olika journaler. För 36 olika jordbruksrelaterade verksamheter eller åtgärder måste bonden söka tillstånd. Många bönder gör idag allt för att göra rätt men mår ändå dåligt av oro för att de ska bryta mot någon regel. Kristdemokraterna föreslår att det tas fram en plan för hur antalet regler årligen ska minska så att deras antal halveras till år 2025. Vi föreslår också ett maxtak på antalet journaler och antalet tillståndspliktiga verksamheter och åtgärder.

## **Effektiva och förutsägbara tillståndsprocesser**

Tillståndsprocessen inom animalieproduktionen är i dagsläget ofta betungande. I SOU 2013:5 konstaterades också att det ställdes krav som är relativt ingripande utan att det finns motiveringar i det enskilda fallet och där det vetenskapliga underlaget är osäkert. Det är viktigt att tillståndsprocesserna är effektiva och rättssäkra. För att uppnå detta föreslog Konkurrenskraftsutredningen (SOU 2015:15) tre konkreta åtgärder, som Kristdemokraterna instämmer i, och som beskrivs nedan.

### *Ny vägledning för anmälnings- och tillståndsprövning*

Regeringen bör ge i uppdrag till Jordbruksverket och Havs- och vattenmyndigheten att utarbeta en ny vägledning för anmälnings- och tillståndsprövning inom animalieproduktionen. Detta uppdrag ska syfta till att förkorta prövningsprocessen, öka kompetensen hos handläggare och främja en enhetlig rättstillämpning i olika delar av landet.

### *Färre miljöprövningsdelegationer*

Prövningen av djurhållande verksamhet bör koncentreras till färre miljöprövningsdelegationer. Detta ska syfta till en mer enhetlig rättstillämpning, underlätta för specialisering av miljöskunniga och effektivisera prövningen.

### *Inget samråd för anmälningspliktig verksamhet*

Regeringen bör ta initiativ till att ta bort kravet på samrådsförfarande för anmälningspliktig verksamhet. Den anmälningspliktiga verksamheten betraktas som mindre miljöpåfrestande. Kravet på samrådsförfarande innebär extra kostnader för den enskilde och det tar längre tid att genomföra verksamhetsförändringar.

## **Ingen förprovning vid ny-, om- eller tillbyggnad**

Regeringen bör ge ett uppdrag till Jordbruksverket om att ta bort det obligatoriska kravet om förprovning vid ny-, om- eller tillbyggnad av djurstallar samt inredning för djur.

Idag är reglerna för hur djurstallar ska byggas alltför detaljerade. I stället bör ökat fokus ligga på funktion och djurvälstånd.

### **Ömsesidigt erkännande av växtskyddsmedel**

För att skapa mer långsiktighet och förutsägbarhet för livsmedelsproducenter bör regeringen verka för att myndigheterna i större utsträckning använder sig av ömsesidigt erkännande av växtskyddsmedel. Hänsyn bör tas till hur andra EU-medlemsstater förhåller sig till växtskyddsmedel för att skapa konkurrensneutrala förutsättningar inom det svenska jordbruket.

### **Förenkla handläggningen genom AI**

I USA används redan idag artificiell intelligens (AI) vid bygglovshantering. Inom något år borde AI vara moget för att hantera ärenden om ansökningar om EU-stöd. Detta skulle innebära snabbare handläggning och ökad rättssäkerhet. Vi vill att Sverige ska pröva AI vid handläggningen av jordbruksstöd.

### **Ansvarsfull offentlig upphandling**

Den offentliga sektorn har en stor möjlighet att påverka villkoren för företagande på landsbygden via upphandlingen av livsmedel. I Sverige har vi höga djurskyddsnormer och regler som garanterar livsmedlens kvalitet. Det är vi stolta över och så ska det fortsätta att vara. Men i konkurrensen på EU:s inre marknad med länder som i flera fall endast uppfyller de absoluta minimikraven för god djurhållning är det viktigt att den offentliga sektorn tar sitt ansvar och inte endast låter normen om lägsta pris få råda. Med en offentlig upphandling som drivs av värden om god livsmedelskvalitet, god djurhållning och liten miljöpåverkan får våra skolelever, äldre och vårdtagare en bra kost, och svenska livsmedelsföretag får bättre möjligheter till lönsamhet. Den finska regeringen beslöt nyligen att samma krav som ställs på landets bönder ska ställas vid upphandling. Sverige bör inspireras av det finska exemplet.

### **Ursprungsmärkning vid serveringar inom regioner/landsting och kommuner**

Även konsumenter som serveras mat inom de offentliga verksamheterna – såsom skola, vård och omsorg – bör ha information om matens ursprung. Kristdemokraterna föreslår därför att kommuner och landsting/regioner på menyerna ska uppge ursprungsland för de kötttråvaror som använts.

### **Reformering av EU-ersättningarna**

#### **Anpassa den svenska ståndpunkten angående EU:s gemensamma jordbrukspolitik**

Konkurrenskraftsutredningen föreslår en omläggning av Sveriges position i förhållande till CAP. Utredningen skriver: ”Sveriges ståndpunkt inom EU-samarbetet, bör vara att stärka konkurrenskraften för det svenska jordbruket och för svensk trädgårdsnäring inom ramen för det övergripande målet om en avreglering av CAP och en minskning av dess andel av EU:s budget”. Kristdemokraterna anser att utredningens rekommendation

bör följas. Svenska ståndpunkter inom CAP-arbetet bör ta sin utgångspunkt i att stärka svensk konkurrenskraft, samtidigt som den totala EU-budgeten för jordbruk minskar.

### **Förbättringar i EU-stöden**

Sverige måste ta vara på de möjligheter som landsbygdsprogrammet och andra EU-program ger oss för att kompensera de producenter som har högre krav från Sverige än vad gemenskapslagstiftningen kräver. Hanteringen av EU-stöden behöver effektiviseras för att bland annat ta hänsyn till de naturgivna olikheterna i vårt land.

Stöden som ges genom EU:s strukturfonder behöver göras mer schabloniserade och betalas ut via en ansvarig regional nivå.

### **EU-ersättningarna i rätt tid**

Det är viktigt att EU-ersättningarna betalas ut till bönderna så snart som möjligt, oavsett orsaken till fördröjning. En bidragande faktor till många svenska mjölkbönders likviditetskris är de försenade utbetalningarna från Landsbygdsprogrammet. Under rådande mjölkkras är det många bönder som inte har ekonomisk kapacitet att ligga ute med pengar under så lång tid. Regeringen har ibland använt EU-ersättningarna till jordbruket som en sorts budgetregulator. Man har därigenom fördröjt utbetalningarna. Inga andra EU-länder agerar på detta sätt. Sverige bör alltid ta hem och betala ut EU-ersättningarna så snart de finns tillgängliga, detta för att underlätta böndernas likviditetssituation och för att låta pengarna komma till nytta i den svenska ekonomin.

### **Nej till dubbel bestraffning av jordbrukare**

Ingen ska straffas dubbelt för ett och samma fel. Detsamma anser vi ska gälla även för jordbrukare. Idag straffas bonden både för själva regelbrottet och dessutom i form av att EU-stöd dras in. Det är en dubbel bestraffning som dessutom inte är proportionell mot brottet. Den som har stor areal med stora stöd får ett högt straff. Sverige bör därför verka inom EU för att det inte ska göras avdrag på EU-ersättningarna om det finns en nationell reglering som medför proportionerliga konsekvenser för jordbrukaren. Tyvärr har regeringen presenterat förslag som går i motsatt riktning och ökar dubbelbestraffningen.

### **Nej till ytterligare skattesubventionering av konkurrentländer**

Brexit är negativt för EU och i synnerhet för Sverige. Det har föreslagits att Sveriges avgift till EU ska höjas kraftigt – med 15 miljarder kronor – något som för Kristdemokraterna är helt oacceptabelt. Det blir orimligt om svenska skattebetalare ska öka sina subventioner av andra länders jordbrukare så att dessa kan konkurrera ut svenska producenter, som lyder under strängare regler. Samtidigt är det viktigt att vi inte glömmer bort varför CAP har tillkommit och att Europa, liksom Sverige, behöver ett produktivt jordbruk. Det är viktigt att den regering som förhandlar för Sveriges räkning har fokus på att stärka det svenska jordbruket.

### **Satsningar på landsbygdens miljö och struktur**

Kristdemokraterna vill skapa möjligheter för konsumenterna att göra medvetna val för att möta sina egna och omvärldens behov. Politiken ska inte tvinga konsumenten till

särskilda val men däremot säkerställa att information finns tillgängligt för dem som är engagerade och underlätta möjligheten att själv välja mat som är bra för hälsa och miljö. Lokala kontrakt kan bidra till en levande landsbygd med en god produktion av livsmedel och lokala produkter av god kvalitet. Lokala kontrakt utvecklar närmarknaden, ökar konsumentmakten och ger producenterna ökad försäljningsvinst. Framtagande av lokala kontrakt skulle kunna stödjas genom landsbygdsprogrammet.

Kristdemokraterna värnar stödet till betesmarker och slätterängar. En förutsättning för det öppna landskapet är att marken brukas och betas. Det är därför nödvändigt att den svenska mjölk- och köttproduktionen värnas i alla fora där dess existens ifrågasätts eller är på väg att äventyras. Även hästnäringens betydelse ska i detta sammanhang lyftas fram. För att kunna hålla djur på markerna under sommaren krävs att det också är möjligt att odla vinterfoder. Ett riktat stöd är ett verksamt instrument för att möjliggöra fortsatt djurhållning och nyttjande av naturbetesmarkerna. Vallodling och betesmarker kompletterar således varandra och båda dessa former för markanvändning bör finnas i hela landet.

## Stärkt konsumentmakt

År 2030 vet vi inte hur livsmedelsproduktionen ser ut varken i Sverige eller i världen, än mindre vilken produktionsform som är mest attraktiv eller vilka varor som konsumenter efterfrågar. Kristdemokraterna vill skapa möjligheter för konsumenterna att göra medvetna val för att möta sina egna och omvärldens behov. Konsumenters efterfrågan och köpvilja är i stor grad styrande för de livsmedel vi idag konsumerar och vilka som säljer bäst. Politiken ska inte tvinga konsumenten till särskilda val, men däremot säkerställa att information finns tillgängligt för dem som är engagerade och underlätta möjligheten att själv välja mat som är bra för hälsa och miljö. Detta kan exempelvis ske genom tydlig och lättillgänglig information i form av bland annat miljömärkningar som nyckelhålet och ursprungsmärkningar, konsumentupplysnings-tjänster, produktinformation i butiker samt webbaserad information. Detta möjliggör för konsumenter och andra aktörer att göra ansvarsfulla och hållbara val av produkter och tjänster och att ställa om till mer hållbara livsstilar. Utbudet av livsmedel som produceras och förädlas bör motsvara det som efterfrågas av konsumenter.

## Lokala kontrakt

Ett sätt att uppvärdera produkterna och tjänsterna från landsbygdsföretagen är att sluta lokala kontrakt. För att utveckla och bevara svenska livsmedel bör lokala kontrakt uppmuntras mellan handlare på orten, konsument och producent. Detta skulle bidra till en levande landsbygd med en god produktion av livsmedel och lokala produkter av god kvalitet. Lokala kontrakt utvecklar närmarknaden, ökar konsumentmakten och ger producenterna ökad försäljningsvinst. I ett lokalt kontrakt kan konsumenten ange värdet av ekosystemtjänster och det lokala lantbrukets mervärde i kronor och ören. Detta är framför allt en fråga för handlare, producenter och konsumenter, men ett framtagande av lokala kontrakt skulle kunna stödjas genom landsbygdsprogrammet. Det är viktigt att berörda myndigheter utvecklar instrument och riktlinjer så att lokala kontrakt kan spridas och initieras över hela landet.

## Skolans viktiga roll

Det är viktigt att alla elever i skolan får lära sig om sambandet mellan kost och hälsa och om livsmedlens miljöpåverkan. Det är viktigt att det finns fullgoda vegetariska alternativ i skolan. Det är särskilt viktigt för barn att maten innehåller rätt näringsämnen, inte minst tillräckligt med fett och protein.

## Underlätta och främja livsmedelsexporten

Om vi fortsättningsvis ska få män och kvinnor i vårt land att ägna sig åt jordbruksproduktion behöver branschen vara lönsam. För lönsamhet krävs att producenterna, förutom den starkt konkurrensutsatta svenska hemmamarknaden, också har goda möjligheter till export av sina produkter. En lönsam livsmedelsexport i fredstid är därför en förutsättning för att upprätthålla försörjningstryggheten i händelse av kris eller krig. Sverige har stor potential att exportera mer livsmedel. Vi har mervärden såsom högt smittskydd och djurskydd vilket skapar säkra livsmedel som är attraktivt på den internationella marknaden. Den framgångssagan som alliansregeringen påbörjade vill vi fortsätta. Den svenska livsmedelsindustrin kan växa ytterligare.

För att underlätta och främja livsmedelsexporten vill vi förenkla för livsmedelsföretag att exportera och marknadsföra sig i andra länder. Vi vill ge Business Sweden ett tydligare främjandeuppdrag för att förenkla för livsmedelssektorn att ta sig in på nya och befintliga marknader. För att lyckas med detta behöver kompetensen inom livsmedel förbättras på myndigheten och näringen behöver få en tydligare position i marknadsföringen av Sverige. Många livsmedelsföretag upplever svårigheter med att exportera varor och vi vill att Business Sweden ska tillhandahålla information till livsmedelsföretag om tillvägagångssätt liksom om potential och mervärdet i att förädla produkter för export.

## Inrätta livsmedelsattachéer

Kristdemokraterna anser att livsmedelsattachéer bör placeras på strategiskt viktiga marknader för svensk livsmedelsexport. Livsmedelsattachéer är strategiskt viktiga för att öka tillträdet till nya exportmarknader.

## Ersättning vid skördekatastrofer

Sedan ett antal år tillbaka finns det i Sverige inget offentligt finansierat stöd till lantbrukare som drabbas av skördeskador. Sedan det statliga skadeskördeskyddet avskaffades har man från LRF:s sida undersökt möjligheterna till en försäkringslösning för skördeskador till följd av exempelvis omfattande regn eller torka. Det har visat sig att det inte finns någon möjlighet att erbjuda försäkringar mot skördeskador på rent kommersiell grund. Inte heller finns det något exempel på ett land där bönderna erbjuds rent kommersiella försäkringar mot skördeskador. Alla skördeskadeförsäkringar i världen, inklusive i USA, har någon form av offentlig medfinansiering. Avsaknaden av offentlig medfinansiering av skördeskadorna innebär att de svenska bönderna har (ytterligare) en konkurrensnackdel i förhållande till sina utländska kollegor. Inom landsbygdsprogrammet finns möjligheter att subventionera försäkringspremier eller program för inkomststabilisering. Det kräver dock att det finns kommersiella lösningar på marknaden. Ett återinförande av ett system liknande det gamla skördeskadeskyddet

riskerar att bli ganska ineffektivt. Däremot finns det anledning att utreda införandet av någon form av fond för katastrofskador inom jordbruket. I ett sådant system skulle ersättning i princip endast utgå vid totalskada på 100 procent, inte som i det gamla skördeskadesystemet en bedömning av om det är 50 eller 60 procent skada. Systemet bör så långt möjligt bygga på existerande struktur med jordbruksverk och länsstyrelser som förvaltande, kontrollerande och utbetalande myndigheter.

Konkurrenskraftsutredningen skriver att det finns ”skäl att överväga om man bör utveckla system för ersättning vid angrepp av vissa allvarliga växtskadegörare”. Tyvärr lämnas inget konkret förslag varken i utredningen eller i propositionen.

## Jordbruk ska inte vara miljöfarlig verksamhet

Idag klassas jordbruk som en miljöfarlig verksamhet enligt miljöbalken. Detta skapar en känsla hos jordbrukarna av att vara misstrodda. Det är inte enbart en fråga om terminologi; i och med att verksamheten klassas som miljöfarlig riskerar inställningen hos myndighetspersoner påverkas negativt så att fokus hamnar på att leta fel. Bönderna har svårt att få råd om hur de ska göra för att göra rätt. LRF har föreslagit att jordbruk i stället ska klassas som miljöpåverkande verksamhet. Regeringen bör ta initiativ till en sådan förändring.

## Avbryt införandet av kilometerskatt

Livsmedelsföretagens konkurrenskraft är beroende av fungerande transporter, därför skulle en skatt på avstånd, en vägslitageavgift, skada svenskt näringsliv hårt. Kristdemokraterna vill därför säkerställa att konkurrenskraften inom livsmedelssektorn inte urholkas genom införandet av en vägslitageskatt eller avståndsbaserade avgifter.

## Skydda åkermarken

I april 2017 presenterade Jordbruksverket en rapport om exploateringen av jordbruksmark 2011–2015. Rapporten visade att under perioden 2011–2015 exploaterades cirka 3 000 hektar jordbruksmark. Det är samma storleksordning som föregående femårsperiod. Jordbruksmarken exploateras främst för att bygga bostäder.

Vi ser ett stort behov av att fler bostäder byggs i Sverige och har en rad förslag för att öka byggandet. Det är inte minst en prioriterad fråga i tillväxtstäder som inte sällan ligger nära bördig åkermark.

I miljöbalken 3 kap. 4 § föreskrivs att *”Brukningsvärd jordbruksmark får tas i anspråk för bebyggelse eller anläggningar endast om det behövs för att tillgodose väsentliga samhällsintressen och detta behov inte kan tillgodoses på ett från allmän synpunkt tillfredsställande sätt genom att annan mark tas i anspråk.”*

Miljömålsberedningen föreslog 2014 olika förändringar i PBL som skulle innebära ett stärkande av kommunernas och länsstyrelsernas möjligheter och skyldigheter att skydda jordbruksmark i planeringsprocessen. Detta har ännu ej genomförts.

Kristdemokraterna anser att skyddet för jordbruksmarken behöver stärkas för att bättre balansera de olika intressen som finns och vi anser att regeringen snarast ska återkomma till riksdagen med förslag som på ett bättre sätt skyddar jordbruksmarken från exploatering för andra ändamål.

## Nej till uppluckring av jordförvärvslagen

Jordförvärvslagen bedöms av regeringen ha en hämmande inverkan på konkurrenskraften i svenskt jordbruk genom att försvåra extern kapitalförsörjning. Kristdemokraterna motsätter sig en ändring av jordförvärvslagen och även en utredning om att ändra i denna lag.

De inskränkningar i äganderätten som jordförvärvslagen innebär har befunnits motiverade för att åstadkomma mer rationella brukningsenheter inom jord- och skogsbruket, för att upprätthålla balansen mellan olika ägarkategorier och för att gynna bosättning och sysselsättning i glesbygd. De fysiska personernas – i dagligt tal böndernas – ägande och brukande av jorden har visat sig vara framgångsrikt för ansvarstagande, innovationskraft och näringslivsutvecklingen på landsbygden. Därför bör jordförvärvslagen inte ändras.

Även Kristdemokraterna konstaterar att det finns utmaningar när det gäller kapitalförsörjningen inom jordbruket. Dessa utmaningar bör lösas genom förenklingar och förbättringar i andra regelverk. För att underlätta generationsövergångar föreslår Kristdemokraterna att skattereglerna modifieras så att successiva köp och försäljningar av jordbruksfastigheter underlättas. Även de olika regler som finns i våra nordiska grannländer för att underlätta generationsskifte bör övervägas.

Konkurrenskraftsutredningen konstaterar att det stora hindret för investeringar är den generellt låga lönsamheten i jordbruks- och trädgårdssektorn. Slutsatsen av detta bör, enligt Kristdemokraterna, vara att fokusera på ökad lönsamhet, vilket i sin tur kommer att attrahera kapital och investeringar.

## Forskning på nya grödor

Jordbruksforskningen behöver i samverkan med näringen satsa på att utveckla förädlingstekniken för att kunna ta fram nya grödor med förutsättningar att klara framtidens förändrade klimat och minska behovet av bekämpningsmedel. Tyvärr finns det idag otillräcklig forskning på grödor som kan vara funktionella i Sverige i framtiden.

Konkurrenskraftsutredningen påpekar att möjligheten att använda nya tekniker för växtförädling styrs av EU-lagstiftning och att det därför är nödvändigt att den svenska regeringen förhandlar inom EU i syfte att påskynda utvecklingen av sådana nya tekniker. I åtgärdsprogram 2 för livsmedelsprogrammet utlovade regeringen i mars 2017 att regeringen ökar anslaget till Public Private Partnership kopplat till växtförädling. Public Private Partnership är ett program som innefattar nordiska växtförädlingsföretag, institut och universitet kopplat till växtförädling och som bedrivs inom ramen för Nordiska ministerrådet. Den här satsningen ska säkerställa tillgången till växtsorter som kan odlas i Sverige i ett förändrat klimat.

Det är därför välkommet att Sveriges lantbruksuniversitet, SLU, fått i uppdrag att inrätta ett kompetenscentrum för växtförädling. Jordbruksforskningen behöver i samverkan med näringen satsa på att utveckla förädlingstekniken för att kunna ta fram nya grödor med förutsättningar att klara framtidens förändrade klimat och minska behovet av bekämpningsmedel.

Klimatförändringarna påverkar också den svenska skogen. Det är därför angeläget att fortsatt stimulera forskning och utveckling av olika plantslag för att dra nytta av den

möjlighet till ökad produktivitet inom skogsbruket som klimatförändringen kan medföra.

## Hållbara gödningsmetoder

Det behövs även fortsatt arbete för att minska övergödningen av åar, vattendrag och hav genom ett mera hållbart brukande, bland annat via insatser som ”Greppa Näringen”. Hållbara gödningsmetoder behöver utvecklas, inte bara utifrån självförsörjningssynpunkt utan också ur miljösynpunkt. Vid Sveriges lantbruksuniversitet, SLU, bedrivs intressant forskning bl a om hur energigrödor kan användas vid framställning av kvävegödsel.

## Biodlingen

Till följd av kemikalieanvändningen har beståndet av vildbin och andra insekter som utför pollinering av växter minskat. När denna ekosystemtjänst inte fullt ut går att räkna med behöver den förstärkas. En viktig funktion i detta sammanhang har de honungsbin som biodlare har. För att stödja biodlarna i den viktiga funktion deras bin har för pollineringen behöver en översyn göras av hur denna verksamhet kan stödjas och utvecklas. Ett sätt kan vara genom information och opinionsbildning. Miljögifterna drabbar också tambin. Biodlingen är också utsatt för skador från vilt, främst björn. Länsstyrelserna, som ansvarar för utbetalning av viltskadeersättning, har väldigt olika policy för detta. I vissa län får biodlarna 0 kronor men i ett annat upp till 5 000 kronor per förstörd bikupa. Det behövs ett konsekvent erkännande av biodlarnas rätt till viltskadeersättning.

På senare tid har den bristande märkningen av honung uppmärksammas som ett problem. Importerad honung kan ofta vara utspädd med rissirap eller rissocker. Trots att det på internationell nivå är fastslaget att honung är ett av världens mest förfälskade livsmedel görs det ytterst få analyser av den honung som importeras till Sverige. Det finns därför ett behov av dels bättre krav på ursprungsmärkning av honung, dels äkthetskontroller av importerad honung. Det är viktigt att konsumenterna får en sportslig chans att göra informerade val vid köp av honung.

## Hästnäringen

Hästnäringen och ridsporten är en livskraftig del av landsbygdsföretagandet. Utvecklingen har varit stark under senare årtionden men det finns skäl att fortsätta förbättra förutsättningarna för fler arbetstillfällen i dessa verksamheter. En möjlighet vore att ridsporten likt aktiviteter på gym ska vara avdragsgill när den bedrivs i motionssyfte och en friskvårdsförmån som kan bekostas av arbetsgivaren. Det behövs också en fortsatt satsning på utbildningen inom hästsektorn gällande den hippologiska högskoleutbildningen, hovslagarutbildningen och utbildningen av ridinstruktörer.

## Framtidens livsmedel

För att jorden ska kunna föda den framtida världsbefolkningen pekar forskning på att det troligtvis blir nödvändigt att lägga om våra nuvarande kostvanor. Nya livsmedel,

exempelvis alger och insekter, kommer då att spela en större roll som proteinkälla. Emellertid är det idag inte lätt att göra rätt, varken för produktion eller försäljning av sådan ”ny” mat. Här måste gällande lagstiftning uppdateras till dagens förutsättningar, exempelvis gränserna för vad som räknas som livsmedel och när en produkt övergår från att vara gröda till att vara livsmedel. I Sverige har Livsmedelsverket idag en alltför rigid syn på hur de gemensamma EU-reglerna ska tolkas. Genom sin snäva tolkning av EU:s direktiv för ”nya livsmedel”, ger Livsmedelsverket en klar konkurrensnackdel till svenska importörer av sådana grödor som inte salufördes i unionen innan 1997.

## Bättre personalförsörjning

Idag har jordbruksföretagen problem med att få tag på utbildad personal. Jordbruksskolorna har svårt att locka unga. Det är viktigt att kvaliteten på jordbruksutbildningarna håller en hög klass. De gröna näringarna behöver i studievägledningen lyftas fram som en framtidsbransch.

## Böndernas roll vid kriser

Vid olika typer av kriser, bland annat snöstorm och skogsbrand, gör bönderna viktiga insatser. Beredskapen skulle stärkas om kommunerna i förväg inventerade de resurser som finns bland lantbrukarna. Alla kommuner borde vara skyldiga att skapa avtal med lantbrukare om hur deras utrustning ska kunna användas vid kriser.

## Minska matsvinnet

Det uppskattas att omkring en tredjedel av alla livsmedel som produceras kasseras utan att ätas upp. Samtidigt ökar trycket på vår jords resurser, vilket ställer ökade krav på oss att hushålla med både mat och jordbruksmark. Det mesta svinnet sker i hushållen men även detaljhandelsledet har ett betydande matsvinn, cirka 5 procent av den totala produktionen. Matsvinnet i butikerna motsvarar cirka en procent av svenskarnas totala klimatpåverkan.

Idag törs inte handlare själva frysa in kylvaror innan de ”går ut”. Livsmedelsverkets föreskrifter ger intrycket av att detta förfaringsätt inte är tillåtet. På Livsmedelsverkets hemsida gör man en liberal tolkning av sina egna föreskrifter och skriver att man får frysa in kylvaror. Ute i handeln törs man inte frysa in kylvaror och detta förekommer mycket sällan. I kommunerna gör olika inspektörer olika tolkningar. Genom att frysa in kylvaror kan svinnet minskas, samtidigt som kunder med låga inkomster får en större möjlighet att köpa de frysta produkterna till ett billigare pris. Därför föreslår vi att livsmedelslagen förtydligas så att det framgår att en butik får frysa in kylvaror.

Förädling är enklaste sättet att hantera köttfärs, t ex göra köttfärslimpa. Många butiker har en ugn. Många butiker skulle kunna sälja matlådor över disk. Om butiken inte har möjlighet att förädla produkterna själva är ett samarbete med andra verksamheter, som skolor och cateringfirmor, ett bra alternativ. Därför föreslår vi att Livsmedelsverket tydliggör för handlarna att de själv får förädla sina kylvaror, t ex kyckling och köttfärs.

Livsmedelsverket bör också få i uppdrag att ta fram en handledningsbok till företagen om hur de kan minska sitt matsvinn.

## Djurskydd

### Glada grisar med knorr

Den svenska djurhållningen ska präglas av höga djurskyddsambitioner. En bra skötsel och god hygien i djurhållningen ger inte bara bättre djurskydd utan också hög livsmedelskvalitet. I en internationell jämförelse har Sverige en bra djurskyddslagstiftning. Detta är givetvis bra men medför samtidigt att djuruppfödare i Sverige har högre kostnader än sina konkurrenter i andra länder. Därigenom kan bönderna i vissa andra länder, till följd av lägre djurskyddskrav, sälja sina produkter till ett lägre pris. För att svenska bönder inte ska missgynnas är det viktigt att djurskyddslagstiftningen harmoniseras inom EU genom att EU-kraven skärps. Strävan måste vara att svenska bestämmelser på djurskyddsområdet ska tjäna som vägledning för arbetet inom EU.

Det är inte minst viktigt att befintliga regler också efterlevs. Redan 2001 blev rutinmässig kupering (bortklippning) av grisarnas svansar förbjuden inom EU. Trots detta får, enligt EU:s livsmedelsmyndighet EFSA, den allra största delen av alla grisar inom EU sina svansar bortklippta. EU-kommissionen har framhållit att direktivet mot svanskupering inte efterlevs. Sverige är det enda land där grisarna fortfarande kan slå knorr på svansen.

### Ursprungsmärkning

Bra ursprungs- och innehållsmärkning ökar konsumentmakten och ökar chanserna att göra medvetna val. Europas länder har skiftande djurskyddslag, i de flesta avseenden har Sverige ett starkare djurskydd än övriga länder, vilket medför en högre kostnadsbild för svenska djurhållare som därmed missgynnas i den europeiska konkurrensen. Gemensamma regler för ursprungsmärkning kan leda till ökade krav på bättre djurskydd i Europa. Därför vill Kristdemokraterna att samma regler för ursprungsmärkning även ska gälla för kött från andra djurslag än nöt. EU-kommissionen ska använda sina möjligheter till vite mot länder som bryter mot djurskyddsregler vilket snedvrider konkurrensen på den inre marknaden.

### Djurtransporter

De långa och ofta plågsamma djurtransporterna som förekommer inom EU är oacceptabla. För att korta transporter och transporttider bör EU främja närbelägna, eller mobila, småskaliga slakterier. EU-stöd av olika slag bör kunna användas för investeringar för att förbättra djurskyddet. Genom att underlätta tillkomsten av mobila och gårdsnära slakterier kan behovet av långväga transporter minskas. I Världshandelsorganisationens (WTO) förhandlingar med länder utanför unionen måste EU ställa bestämda miljö- och djurskyddskrav.

## Minska antibiotikaanvändningen

Antibiotikaresistenta bakterier utgör ett stort hot mot människors hälsa. Allt fler bakterier utvecklar resistens mot allt fler mediciner. Samtidigt har mycket få nya antibiotika tagits fram under de senaste decennierna. Konsekvensen blir att vi i framtiden riskerar att åter få uppleva att tiotals miljoner människor dör i infektionssjukdomar som idag lätt kan botas med antibiotika. Även många kirurgiska ingrepp blir i praktiken omöjliga på grund av infektionsrisken. De resistenta bakterierna flåsar nu läkemedelsutvecklarna i nacken. Redan idag beräknas minst 700 000 människor dö varje år på grund av resistenta bakterier. Orsaken till den ökande antibiotikaresistensen är den omfattande användningen av antibiotika.

Två tredjedelar av all antibiotika globalt ges till djur. I Sverige står djurhållningen för ungefär en sjundedel av all antibiotikaanvändning. I Sverige får alltså djuren betydligt mindre antibiotika än i andra länder. Detta tack vare ett aktivt djurskyddsarbete som minskar risken för sjukdomar samt strikta nationella regler om antibiotikaanvändning. Vi ska därför vara stolta och tacksamma över det arbete som våra svenska bönder utför. Emellertid är det kött vi konsumerar allt oftare uppfött med betydligt högre antibiotikaanvändning än vad som vore lagligt i Sverige. Omkring 40 procent av allt griskött som konsumeras i Sverige är importerat. Det mesta importeras från EU-länder. Den genomsnittliga antibiotikaanvändningen per djur inom EU ligger cirka 14 gånger högre än i Sverige.

Sverige – både regering och enskilda europaparlamentariker – har under lång tid tryckt på för att minska antibiotikaanvändningen inom djurhållningen i EU. Det konkreta resultatet i form av mängden använd antibiotika per djurenhet är dock inte tillfredsställande. Även om steg tagits i rätt riktning är antibiotikaanvändningen inom den europeiska djurhållningen alldeles för hög och minskar alldeles för långsamt.

Sedan 2006 förbjuder EU-reglerna att antibiotika används i tillväxtfrämjande syfte. Denna regel efterlevs inte alltid. Under 2016 behandlade Europaparlamentet ett förslag från kommissionen om en förordning om medicinerat foder och ett förslag till förordning om veterinärmedicinska produkter. Europaparlamentet kom fram till att ”rutinmässig” förebyggande gruppbehandling ska vara förbjuden. Det innebär att det fortfarande, med den föreslagna EU-regleringen, kommer vara tillåtet att gruppbehandla djurbesättningar med antibiotika så länge detta inte sker ”rutinmässigt”. Det kommer också vara möjligt att ha en djurhållning som leder till att djuren blir sjuka och då får man gruppbehandla upprepade gånger i alla fall. I praktiken blir detta likartat förebyggande gruppbehandling.

Kristdemokraternas uppfattning är att all förebyggande gruppbehandling ska vara förbjuden. Däremot kan förebyggande behandling göras av enskilda djur, t ex om de skadat sig. I Sverige har sedan länge branschreglerna varit att all förebyggande gruppbehandling är förbjuden. I Sverige har utvecklingen drivits av branschregler snarare än lagstiftning. Kristdemokraterna anser också att det på EU-nivå ska införas en regel om att veterinärer inte får tjäna pengar på att förskriva antibiotika.

På global nivå är situationen än värre. Mellan år 2010 och 2030 väntas användningen av antibiotika inom djurhållningen öka med 67 procent. Störst väntas ökningen bli i Kina, men även länder som USA, Brasilien, Indien och Mexiko beräknas öka användningen.

Det är uppenbart att det behövs nya grepp och ny politisk energi för att undvika att mänskligheten hamnar i ett läge där vi inte kan använda antibiotika för att behandla infektioner hos människor. Det görs mycket när det gäller information, ökad

medvetenhet, förebyggande av infektioner mm. Men den övergripande bilden är ändå att det behövs kraftfulla politiska styrmedel för att bryta den alarmerande globala överanvändningen av antibiotika inom djuruppfödningen. FN:s livsmedelsorgan FAO har efterlyst politiska initiativ på högsta nivå för att få bukt med den omfattande utdelningen av antibiotika till djur. Hotet är mycket stort. Svenska djuruppfödare bevisar att lösningar finns. Vi måste ta ansvar nu.

Kristdemokraterna föreslår att förhandlingar genast genomförs på högsta politiska nivå i syfte att enas om nationella kvoter för mängden antibiotika som får ges till djur inom respektive land. Dessa kvoter behöver ha en brant utfasningskurva, i motsats till den annars förväntade ökningen.

Kristdemokraterna föreslår också att ett internationellt vetenskapligt råd, motsvarande FN:s klimatpanel IPCC, inrättas för att ta fram bästa möjliga vetenskapliga underlag för vilka nivåer av antibiotikaanvändning som är hållbara för att vi ska kunna hålla mängden resistenta bakterier på en acceptabel nivå. Det behövs också en tydlig övervakning och sammanställning av statistik över antibiotikaanvändningen på global nivå.

Som högt utvecklad världsdel behöver Europa visa vägen och ta initiativet. Naturligtvis innefattar detta att vi också gör hemläxan inom unionen.

I mars 2017 gav regeringen Jordbruksverket och Folkhälsomyndigheten i uppdrag att tillsammans fortsatt leda det nationella arbetet mot antibiotikaresistens. I regeringsuppdraget ingår även att myndigheterna ska fortsätta driva arbetet med den nationella samverkansfunktion mot antibiotikaresistens som bildades 2012 samt uppdatera den nuvarande handlingsplanen. Den nya, uppdaterade handlingsplanen ska löpa från 2018 till 2020. Den ska utgå från den svenska strategin för arbetet mot antibiotikaresistens från april 2016 och från den grund som redan lagts i samverkansarbetet, exempelvis med en årlig sektorsövergripande kommunikationsinsats som initierades 2015 för att öka medvetenhet om antibiotikaresistens. Handlingsplanen ska också beakta Sveriges internationella åtaganden och den utveckling som sker utomlands.

Enligt en rapport från Europeiska läkemedelsmyndigheten EMA, som presenterades i oktober 2018, har användningen av antibiotika i djuruppfödningen minskat med 20 procent sedan 2011.

## Djurförsök

Människan har ett ansvar att värna andra levande varelser. Det innebär att människan ska ta väl hand om de djur som hon har i sin vård och sörja för att dessa djur får leva ett så naturligt liv som möjligt. Onödigt lidande ska inte förekomma. I brist på bättre alternativ kan dock djurförsök i vissa särskilda fall accepteras för att tillgodose människors legitima intresse av liv och hälsa.

Utvecklingen av alternativ till djurförsök går framåt. Datasimuleringsprogram och cellodlingar kan helt eller delvis ersätta djurförsök i många lägen. Inom högre utbildning i Sverige förekommer fortfarande djurförsök av rutin eller därför att kursansvarig lärare inte har tillräcklig kunskap om alternativen till djurförsök.

För användare av försöksdjur finns försöksdjursvetenskapsutbildningar, där forskaren får en inblick i viktiga frågor kring djuranvändningen. Studenterna får även en introduktion om alternativ, men denna information är långt ifrån tillräcklig för att studenten ska hitta möjligheter att använda alternativ i sin forskning, nu och i framtiden.

Alla studenter på de utbildningar där djurförsök traditionellt förekommer borde få grundläggande utbildning om alternativa metoder.

## Skogen – det gröna guld

### Skogen har flera funktioner

Skogsbruket och skogsindustrin är näringar som svarar för de största nettoexportinkomsterna i Sverige. Det ger jobb på landsbygden och en hållbar utveckling i hela landet. Skogsbranschen sysselsätter omkring 120 000 människor i Sverige. För varje jobb skapas ytterligare två jobb hos underleverantörer. Samtidigt skapas underlag för samhällsservice som ger ytterligare jobb inom bland annat välfärd och handel. För att svenskt skogsbruk och svensk skogsindustri ska kunna utvecklas i framtiden krävs övergripande långsiktiga och hållbara spelregler som befrämjar såväl produktions- som miljömål.

Skogen skall också svara mot efterfrågan på människors behov av rekreation. Levande skogar med en myllrande biologisk mångfald är en förutsättning för människors välbefinnande och hälsa och levererar viktiga ekosystemtjänster, såsom rening av luft och vatten, och infångning av övergödande ämnen som exempelvis kväve. Bevarande och hållbart nyttjande av den biologiska mångfalden är mål som självklart utgör allmänna intressen.

Skogen är en viktig del i Sveriges klimatarbete. När skog växer binder den koldioxid som fortsätter att lagras i produkter av trä. När vi ersätter produkter av olja med produkter av trä minskas samtidigt vår klimatpåverkan.

Det är viktigt att regelkrånglet och den administrativa bördan minskar för att fler människor ska vilja starta och driva företag på landsbygden. Målsättningen bör vara att grundläggande uppgifter om företaget och dess verksamhet bara ska behöva lämnas en gång och till ett ställe.

### Rättssäkerhet för skogsägare

De senaste åren har äganderätten i skogen kommit att hotas på flera sätt. Tillämpningen av artskyddsförordningen och nyckelbiotopsbegreppet samt utredningsförslaget om föreningars rätt att överklaga avverkningsbeslut är exempel på detta. Denna utveckling är mycket oroande. Staten tycks vilja säga till markägarna att det är okej om du äger skog men inte om du brukar den. Därigenom smygsocialiseras den svenska skogen, något som måste motarbetas.

Sedan 2007 gäller artskyddsförordningen (2007:845). De senaste åren har myndigheterna tolkat denna förordning alltmer extremt. Enligt artskyddsförordningen är det bland annat förbjudet att avsiktligt störa vilda fåglar och andra djur som listas i förordningen och att skada eller förstöra dessa djurs fortplantningsområden eller viloplatser. Emellertid finns häckningslokaler för fåglar i princip överallt i skogen. Fåglar och andra djur störs om man bedriver skogsbruk. Utifrån artskyddsförordningen så som den är skriven är det därför möjligt för en myndighet att stoppa i princip alla skogsbruksåtgärder.

Artskyddsförordningen är utfärdad av regeringen med stöd av miljöbalken. Därigenom anses eventuella myndighetsinskränkningar i markägares rådighet som görs med stöd av artskyddsförordningen vara att betrakta som betingade av miljöskyddsskäl. Huvudregeln när det gäller ersättning till markägare är att vid inskränkningar utifrån miljöskyddsskäl ska ersättning inte utgå i normalfallet.

Resultatet blir alltså att myndigheterna kan inskränka skogsägares användning av sin mark i princip obegränsat och ändå inte vara skyldiga att betala ersättning. Detta är inte enbart ett teoretiskt resonemang; de senaste åren har denna situation blivit verklighet för många enskilda skogsägare. De enskilda skogsägarna, som utgör ryggraden i det svenska skogsbruket, har ofta genom långsiktigt förvaltarskap skapat eller bibehållit höga naturvärden. Dessa skogsägare hotas nu med att berövas möjligheten till ekonomisk nytta av sina arbetsinsatser. Det finns exempel på att enskilda förlorat upp till 100 procent av sina intäkter och inte heller fått någon statlig ersättning.

I den statliga utredningen Ersättning vid rådighetsinskränkningar (SOU 2013:59) konstaterar utredaren att rådighetsinskränkningar utifrån hälsoskydds-, miljöskydds- och säkerhetsskäl låg utanför utredningens uppdrag. Samtidigt skrev utredaren att det fanns två sådana områden där det finns ett behov av en översyn: vattenskyddsområden och rådighetsinskränkningar med stöd av artskyddsförordningen.

I en skrivelse till regeringen har Naturvårdsverket och Skogsstyrelsen bedömt att det finns behov av att utreda artskyddsförordningen för att säkerställa att den är tillämpbar, effektiv och rättssäker (M2016/01731/Nm). Myndigheterna konstaterar i skrivelsen att tillämpningen av artskyddsförordningen såvitt avser skogsbruket har dröjt. I ett svar på en skriftlig fråga av Lars-Axel Nordell (KD) 15 februari 2017 svarade miljöminister Karolina Skog att regeringen anser att riktlinjerna är ett viktigt steg i arbetet för att skydda fridlysta arter i skogen och att frågan om huruvida en översyn av artskyddsförordningen ska genomföras bereddes i Regeringskansliet. Ministern avsåg dock inte då att ta något vidare initiativ i frågan. Samma svar framfördes i en interpellationsdebatt i september 2017.

### **Tillsätt en parlamentarisk utredning**

Kristdemokraterna anser att det är orimligt med den rättsosäkerhet som råder i dagsläget. En parlamentarisk utredning bör tillsättas med uppdrag att ge förslag på en politik med positiva incitament för naturvårdshänsyn i skogsskötseln. Denna utredning ska titta på bl a artskyddsförordningen och reglerna kring nyckelbiotoper.

Staten bör se de privata skogsägarna som medspelare snarare än som motspelare. Ofta är det just genom de enskilda skogsägarnas långsiktiga förvaltarskap som höga naturvärden skapats och bibehållits. I nuläget straffas den som har skog med höga naturvärden. Många markägare röjer eller avverkar för att förebygga uppkomster av skyddsvärda miljöer, tvärtemot vad som rimligen är regeringens avsikt.

### **Moratorium för nyckelbiotopklassningar**

I avvaktan på ny lagstiftning gällande naturskyddet inom skogsbruket bör ett moratorium för nya nyckelbiotopklassningar införas.

## Byte av skogsmark

Under åren 2006–2014 avsatte alliansregeringen 100 000 ha av Sveaskogs mark för att göra markbyten mot skyddsvärd mark. Detta program var enligt utvärderingarna kostnadseffektivt och gav 60 000 ha skyddad skog. Ett liknande utbytesprogram med statlig skog bör genomföras igen. Produktiv skogsmark från Sveaskog, Fortifikationsverket och Fastighetsverket bör överföras till ett nytt bolag för att användas för markbyten med privata skogsägare.

## Behåll skogskontot

En statlig utredning (SOU 2014:68) har föreslagit att skogskontot och skogsskadekontot avskaffas. I stället föreslås dessa ersättas med en typ av avsättningsfond: företagsfond. Kristdemokraterna tillbakavisar detta förslag. Utredningens förslag innebär en klar försämring för skogsbruket. Skogskontot och skogsskadekontot behövs eftersom skogsbruket har specifika förutsättningar i och med skogens långsamma tillväxttakt. Därför ska skogskontot och skogsskadekontot finnas kvar i skattelagstiftningen.

### **Möjliggör överlåtelse av skogskonto/skogsskadekonto genom arv och gåva**

Idag är skogskontot/skogsskadekontot knutet till den fysiska personen. Det kan inte överlätas mellan generationer genom arv eller gåva. Kontot måste upplösas när innehavaren avlider. Detta utgör ett problem vid generationsskiften, särskilt för den som fått sin skog nerblåst. Regeringen bör därför utreda möjligheten att utan beskattning överföra skogskonto och skogsskadekonto mellan generationer genom arv och gåva.

### **Stormskogslikvid skall kunna sättas av till ersättningsfond**

Avdrag för avsättning till ersättningsfond enligt inkomstskattelagen 31 kap. får bl.a. göras om en näringsidkare får ersättning för skada genom brand eller annan olyckshändelse på mark. En sådan skada utgör stormfällning av skog. Bakgrunden till reglerna om ersättningsfond är en önskan att extraordinära intäkter t.ex. vid olika former av skadefall inte skall beskattas direkt utan istället kunna återinvesteras i näringsverksamheten utan skattebortfall.

Emellertid är det alltså bara ersättningen för skada, men inte likviden från försäljning av den skog som kunnat räddas, som får avsättas till ersättningsfonden. Detta skapar problem i samband med en så omfattande stormfällning som det varit fråga om i samband med orkanen Gudruns härjningar 2005. Regeringen bör utreda möjligheten att avsättning till ersättningsfond också ska kunna göras för virkeslikvider.

### **Möjliggör avsättning av ersättning för naturvårdsavtal till skogskonto**

Naturvårdsavtal är ett civilrättsligt avtal som kan tecknas mellan markägare och staten eller en kommun. Syftet med ett naturvårdsavtal är att utveckla och bevara de naturvärden som redan finns. Naturvårdsavtal kan tecknas såväl för områden som behöver utvecklas fritt som för sådana där det behövs en naturvårdande skötsel för att naturvärdena ska bestå och utvecklas. Naturvårdsavtal kan tecknas för en tid av från ett år och som längst 50 år. Utbetalningen av den ekonomiska ersättningen för avtalet kan delas upp i upp till fem år. Eftersom löptiden för avtalet ofta är betydligt längre än den

tid som utbetalningarna sker, bör möjligheten utredas att möjliggöra avsättning av ersättningen från naturvårdsavtal till ett skogskonto.

## Forskning om nya trädslag

Klimatförändringarna påverkar också den svenska skogen. Det är därför angeläget att fortsatt stimulera forskning och utveckling av olika plantslag för att dra nytta av den möjlighet till ökad produktivitet inom skogsbruket som klimatförändringen kan medföra.

## Nej till EU-gemensam skogspolitik

Utifrån subsidiaritetsprincipen bör skogspolitikerna vara en nationell fråga.

Kristdemokraterna anser att det inte skall införas någon gemensam skogspolitik inom EU. För Kristdemokraternas del är utgångspunkten att varje land självt skall råda över sina naturtillgångar i form av skog, berg, rinnande vattendrag och andra naturtillgångar. Det är angeläget att Sverige håller fast vid uppfattningen att skogspolitikerna skall vara en nationell angelägenhet. Kristdemokraterna anser att Sverige skall förhindra sådana beslut som innebär att skogspolitikerna blir ett EU-gemensamt politikområde. Här bör Sverige och Finland samarbeta så långt det är möjligt.

Särskilt angeläget är det att hindra att EU beslutar om avverkningstak för skogsbruket i de enskilda medlemsländerna. Under 2017 behandlades inom EU ett direktiv om LULUCF, med innebörden att EU-kommissionen ska kunna bestämma en referensnivå som inte överensstämmer med verkligheten. Om avverkningarna av skog passerar denna referensnivå kommer skogen ses som ett nettoutsläpp av koldioxid, även om uttaget ligger långt under skogens verkliga tillväxt det året. Ett verkligt nettoupptag av koldioxid i skogen kommer alltså att kunna klassas som ett nettoutsläpp i EU:s räkneverk. Detta skulle skapa stora problem för Sveriges del av omställningen till ett klimatneutralt samhälle, i och med att skogen har en viktig roll i denna omställning i form av förnybar resurs med ett nettoupptag av koldioxid. Nu slutade just detta i en rimlig kompromiss i parlamentet, men nästa steg är förhandlingar mellan parlamentet och kommissionen. Hursomhelst visar processen att det nationella självbestämmandet över skogen inte kan tas för givet.

## Välfungerande service även på landsbygden

Utmaningarna för Sveriges landsbygd är stora och situationen ser väldigt olika ut beroende på vem som tillfrågas. Den skånska landsbygdsbon möter inte helt oväntat andra utmaningar än den som bor i glesbygden i Norrlands inland. Några landsbygdskommuner lyckas med att bryta vikande befolkningskurvor, andra kommuner åker fortfarande nedåt på den demografiska rutschkanan. Det politiken kan göra är att ge de bästa förutsättningarna, att stödja idéerna, främja ett starkt civilsamhälle, bidra till att forma ett gott förvaltarskap, förbättra kommunikationerna, underlätta företagandet och ta bort regelverk som missgynnar landsbygden. Men i grund och botten måste förändringarna främst komma från dem som lever sin vardag på landsbygden

Det finns många komponenter som är viktiga för att göra en bygd levande. Två av de viktigaste är skolan och affären. Vi har ett gemensamt ansvar för att dessa bägge institutioner kan leva kvar. Kommunen har ansvaret att finansiera och kvalitetssäkra skolan, men inte per automatik att driva den. För affärens fortlevnad krävs något annat – precis som vilket annat företag som helst drivs lanthandeln på sina egna förutsättningar. Vårt ansvar som konsumenter blir att handla lokalt, om vi vill att butiken ska leva vidare. Men det finns uppgifter som en lanthandel kan sköta på uppdrag av det offentliga – den möjligheten borde fler få upp ögonen för. Så kan knutpunkten i bygdens gemensamma liv bli ännu starkare. I arbetet med detta har landsbygdens och näringarnas intresseorganisationer viktiga roller att spela men inte minst måste kommuner och även regioner se dessa möjligheter och ta vara på dem.

## Samla myndigheter i servicecentra

Servicecentra är ett bra sätt att samla olika myndigheters service så att basala myndighetstjänster finns att tillgå runt om i landet. Åtgärder bör utvidgas föra att främja sådan myndighetssamverkan. Kommuner och statliga myndigheter bör samordna sin grundläggande service till medborgare och företag genom att samarbeta i lokala servicecenter. Som komplement till servicecentren bör servicepunkter inrättas i samarbete med det lokala näringslivet och det civila samhället samt att posten får i uppdrag att tillhandahålla mobila servicepunkter till dem som bor utefter lantbrevbärlinjer. En av förutsättningarna för att stävja utflyttningen från små orter är att skapa förutsättningar som gör livet i glesbygden enklare att leva. Rimliga avstånd till grundläggande service, såväl offentlig som kommersiell, ger fler den praktiska möjligheten att bo kvar på landet – eller att flytta dit.

Kristdemokraterna välkomnar förslaget i årets budgetproposition om att Försäkringskassan, Pensionsmyndigheten och Polisen ska upprätta tio nya servicekontor under 2018. De tio nya servicekontoren ska etableras i socialt utsatta områden och i landsbygdsregioner som i dag saknar servicekontor.

Kristdemokraterna anser att de viktigaste statliga aktörerna och myndigheterna, främst Polisen, Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen, ska finnas i princip i alla kommuner. Samverkan mellan kommuner behöver utvecklas, så att man tar tillvara de möjligheter som finns för att erbjuda medborgarna en så god service som möjligt och hushålla med de ekonomiska resurserna. Alternativa möjligheter att resa kollektivt på landsbygden behöver utvecklas. Nya samverkansmodeller måste prövas där offentliga resor som sjukresor och skolskjutsar kan kombineras med privata resor ett stort mått av innovativt arbete måste vara tillåtet för att hitta framtidens lösningar.

Upprätthållandet av en grundläggande servicenivå över hela landet är viktig för att människor ska känna sig trygga och för att livet utanför tätorterna ska fungera. Basal offentlig service ska vara lätt tillgänglig för alla i landet och vi vill därför underlätta för myndigheter och kommuner att samarbeta kring detta. Ett bra sätt är att upprätta så kallade servicecentra i anslutning till den lokala lanthandeln eller andra etablerade samlingspunkter i landsortssamhällena.

## Förskola och skola

Sveriges alla föräldrar måste myndigförklaras. Det är de som ska ha makten att styra över vilken barnomsorg som just deras familj är i behov av. Självklart ska föräldrarna få del av kommunens barnomsorgspeng när de själva står för omsorgen för sina barn och givetvis ska familjepolitiken ta särskild hänsyn till de fall där båda föräldrarna arbetar i anslutning till hemmet. Inte minst gäller detta för lantbruksföretagare där båda arbetar på gården. De måste kunna få tillgodogöra sig barnomsorgspengen för egen del för att kanske kunna anställa en medarbetare till i företaget.

Ett bekymmer för många familjer på landsbygden är avståndet till barnens skola. Tillämpningen av de dispensmöjligheter som finns när det gäller att starta en friskola med lägre elevantal i glesbygdsområden bör vara generösa så länge som bibehållen kvalitet kan garanteras. Kommunerna bör ges ökade möjligheter att skapa flexibla lösningar för att uppfylla skolplikten, exempelvis skolundervisning fyra dagar i veckan för mindre barn med lång resväg. Vi vill även att det ska vara möjligt för en skola att ta emot elever från två länder i gränsbygder.

Kristdemokraterna ser vikten av att värna tillgången till öppen förskola på landsbygden, som gärna kan drivas i samverkan med det civila samhället. Skolan ska ge insikt i och kunskap om föreningsliv och entreprenörskap, värden som är grundläggande för en fortsatt livskraftig landsbygd.

## Maxtid för utryckningsfordon

Den maximala tiden för utryckningar med polis, ambulans och brandkår ska anges inom olika områden. Gemensamt definierade nyckeltal bör tas fram på riksnivå för utryckningstiderna för polis, ambulans och brandkår. Dessa nyckeltal kan sedan ligga till grund för politiska beslut inom de huvudmän som ansvarar för respektive utryckningsverksamhet.

## Kommersiell service

Stat och kommun behöver samverka med det lokala näringslivet och det civila samhället för att skapa förutsättningar för en grundläggande kommersiell service utifrån den lokala bygdens förutsättningar. Riskerna att inte alla ska få del av teknikutvecklingen och möjligheterna som denna för med sig måste minimeras. Teknisklösningarna kommer att se olika ut beroende på var vi bor i landet men ingen får ställas utanför dessa möjligheter, det kan vi aldrig acceptera.

I vissa glesbygder är förutsättningarna begränsade för att kommersiella aktörer ska kunna bidra till och skapa en god tillgång till kommersiell service. Det statliga stödet till kommersiell service på landsbygden är därför viktigt. Kristdemokraterna vill också se över regelverken för att öka samordningen mellan myndigheter och förbättra samverkan mellan offentliga och kommersiella aktörer för att åstadkomma en god offentlig och kommersiell service i hela landet.

På små orter med högt besöksstryck säsongsvist behövs även betalningslösningar som innefattar tillgång till kontanter, till exempel genom att det finns uttagsautomater och möjlighet till kortbetalning. Det är också viktigt att utveckla betalningsmöjligheter via sms eller internet för att åka med kollektivtrafiken.

## Boende på lika villkor

Kristdemokraterna lyckades i regeringsställning höja de statliga kreditgarantier som finns att tillgå för byggande i områden där marknadsvärdet inte tydligt överstiger produktionskostnaderna. Detta instrument bör utvecklas ytterligare för att underlätta för byggande i områden där betalningsförmåga finns men där traditionell bankfinansiering är svår att ordna. Fortsatt arbete med regelförenkling och ökad industrialisering av byggandet behövs för att pressa produktionskostnaderna och därmed underlätta byggande i gles- och landsbygd.

Kristdemokraterna är positiva till att det tillsatts en utredning för att se över förutsättningarna på svaga bostadsmarknader. Ett vanligt problem på svaga bostadsmarknader är att produktionskostnaderna ligger nära eller över värdet av den färdiga bostadsbyggnaden, vilket gör det svårt att hitta finansiering för ny- eller ombyggnad av bostäder. Ett särskilt bekymmer på landsbygden, som ofta karaktäriseras av svaga bostadsmarknader, är att det kan saknas lokalt förankrade bankkontor och tillräcklig kunskap om den lokala bostadsmarknaden och den ekonomiska utvecklingen i övrigt. Detta kan leda till att riskerna i bostadsbyggnadsprojekt övervärderas och att potentiellt lönsamma projekt inte beviljas lån.

Även i den parlamentariska landsbygdskommitténs slutbetänkande (SOU 2017:1) har problematiken kring finansiering av bostadsbyggande i områden med svag bostadsmarknad lyfts. Efter detta har en särskild utredare fått i uppdrag att bland annat se över det befintliga systemet med kreditgarantier för bostadsbyggande. Utredaren ska även analysera vilka typer av verktyg som kan underlätta för mindre byggherrar att finna finansiering för bostadsbyggande. Förslag ska också ges på system med förmånliga statliga topplån för att underlätta bostadsbyggandet samt utreda landsbygdskommitténs förslag om så kallade landsbygdslån.

Landsbygden erbjuder en god boendemiljö och plats för byggande i attraktiva lägen. Men idag byggs det få hus och lägenheter på svensk landsbygd. De stimulansåtgärder som vidtagits på senare år har inte haft någon större effekt. De nya strandskyddsreglerna har inte gjort det lättare att bygga i strandnära lägen på landsbygden för att utnyttja attraktiva miljöer. Med förenklade regler som tar landsbygdens behov i beaktande kan det göras. Självklart med hänsyn till naturskydd och friluftslivets behov.

Bristen på hyreslägenheter på landsbygden gör att många blir kvar i sina hus trots att de skulle vilja byta till en lägenhet. Det försvårar också för ungdomar att bo kvar i sin hembygd. Det behövs ofta också byggas äldreboenden och seniorboenden.

För att kunna bo på landsbygden krävs också en god infrastruktur med bredband, vägar, järnvägar, färjor och flyg.

## Anslagsförändringar

### Ersättningar för viltskador

Rovdjursangrepp på tamboskap och husdjur kan orsaka stor ekonomisk skada för lantbrukare och leder till stor otrygghet bland många som lever i rovdjurstäta områden. Dagens ersättningsnivåer till dem som får sina tamdjur rivna och dödade av rovdjur behöver ses över. Rennäringen ska värnas eftersom den är en betydelsefull del av

samisk kultur samt viktig för sysselsättning och boende i Sveriges norra inland och fjällvärld.

Kristdemokraterna föreslår 10 miljoner kronor ytterligare i ersättningar till viltskador.

## Gratis trikintester för vildsvin

För att uppmuntra försäljning av vildsvinskött föreslår Kristdemokraterna att staten ska bjuda på den avgift (idag omkring 100 kronor) som ett trikintest kostar. Detta beräknas kosta 10 miljoner kronor årligen.

## Övriga anslagsförändringar

Kristdemokraterna säger nej till regeringens satsningar på grönt jobbprogram (15 Mkr), laserskanning av skogs- och miljödata (12 Mkr), extrasatsning på skydd av nyckelbiotoper (20 Mkr) och hyggesfritt skogsbruk (6 Mkr). Vi anser också att en besparing på Skogsstyrelsens verksamhet kan göras med 20 miljoner. Sammantaget minskas anslaget 1:1 med 73 miljoner kronor. Kristdemokraterna säger också nej till grönt jobbprogram (120 Mkr), skydd av nyckelbiotoper (100 Mkr) samt naturvårdande skötsel av skogar (50 Mkr). Därutöver föreslår vi att andra insatser för skogsbruket minskas med 126 miljoner. Sammantaget minskas anslaget 1:2 med 396 miljoner kronor. Kristdemokraterna föreslår att anslaget 1:7 ökas med 10 miljoner för att finansiera en ökning av möjligheterna till ersättning för viltskador. Kristdemokraterna föreslår också att den satsning på ökad livsmedelskontroll som regeringen introducerade 2018 avvecklas och därför minskas anslaget 1:14 med 15 miljoner. Som en följd av principerna för budgetpropositionen saknas satsningen på bredbandsutbyggnad på landsbygden i propositionen. Kristdemokraterna föreslår att denna utbyggnad genomförs som planerat och anvisar för detta 100 miljoner 2019 och 200 miljoner 2020. Som en följd av principerna för budgetpropositionen har den av regeringen tidigare aviserade satsningen på landsbygdspolitiska åtgärder frusits på 2018 års nivå. Kristdemokraterna föreslår att ytterligare 150 miljoner kronor årligen tillförs anslaget för landsbygdspolitiska åtgärder. Vi föreslår att miljöåtgärder i landsbygdsprogrammet halveras, vilket innebär en besparing på 63 miljoner. Vi föreslår att statsbidraget till kommuner i glesbygd minskas med 70 miljoner. Sammantaget ökas anslaget 1:17 med 117 miljoner år 2019, med 219 miljoner 2020 och med 80 miljoner 2021 i förhållande till budgetpropositionens förslag. Den satsning på främjande av rennäringen, som regeringen introducerade 2018 föreslås upphöra; därigenom minskas anslaget 1:22 med 10 miljoner. På Sveriges lantbruksuniversitet föreslår vi en viss besparing och minskar anslaget 1:23 med 24,5 miljoner till följd av att Kristdemokraterna prioriterar andra satsningar.

Vi föreslår att ett nytt anslag på 10 miljoner införs för att finansiera vårt förslag om att staten ska stå för kostnaden för trikintester av vildsvin. Vi föreslår också ett anslag för stödåtgärder till följd av torkan 2018 och anvisar för detta 760 miljoner. Vi föreslår också ett nytt anslag för räntebetalningar för försenade jordbruksersättningar och anvisar för detta 54 miljoner kronor.

*Magnus Oscarsson (KD)*

*Camilla Brodin (KD)*

*Sofia Damm (KD)*

*Hampus Hagman (KD)*

*Kjell-Arne Ottosson (KD)*

*Christian Carlsson (KD)*

*Jakob Forssmed (KD)*

*Magnus Jacobsson (KD)*

*Larry Söder (KD)*